

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СТРОИТЕЛСТВО,
АРХИТЕКТУРА И ГЕОДЕЗИЯ "ПЕНЬО ПЕНЕВ" - РУСЕ
бул. Цар Освободител № 105-А, телефон: 082/834841, 835860, 835065,
факс: 082/835860, e-mail: tis@abv.bg

УТВЪРДИЛ:

/инж. КАМЕЛИЯ ДЕНЧЕВА/
Директор на ПГСАГ "Пеньо Пенев" – Русе

АЛГОРИТЪМ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ПГСАГ „Пеньо Пенев“ - гр.Русе

1. Запознаване на педагогическите специалисти и останалите служители с Механизма за противодействие на тормоза и насието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование по ред, определен от директора.

Срок: м. септември 2020г., месец януари 2021 г.

2. Създаване /актуализиране на институционалните политики в съответствие с препоръките, описани в Механизма.

Срок: м. септември 2020г., месец януари 2021 г.

3. Създаване на Координационен съвет – състав (председател, членове) със заповед на директора на училището.

Срок: до 15.09.2020 г.

4. Извършване на „оценката на ситуацията“ в началото на учебната година и анализ на резултатите от Координационния съвет.

Срок: м. октомври – м. ноември 2020г.

5. Изготвяне/актуализиране на едногодишен план от Координационния съвет на базата на резултатите от „оценка на ситуацията“ и спецификата в училище.

Срок: м. ноември 2020 г.

5.1. планът включва конкретни дейности, срокове и отговорници;

5.2. планът включва дейности по превенция и интервенция на ниво клас (под формата на обучителни дейности и занятия с класа) и на ниво училище (по посока създаване на общоучилищни правила и процедури) като следва задължителните стъпки:

Дейности за превенция

- Актуализиране на Етичния кодекс на училищната общност;
Срок: м. ноември 2020г.
- Актуализиране правилата в Правилника за дейността на училището (първа стъпка ниво клас и втора – на училищно ниво);
Срок: м. ноември 2020г.
- Осигуряване на участие на децата в подготовката, организирането и реализирането на дейностите по превенция;
Срок: постоянен
- Планиране на конкретни дейности по превенция на ниво клас – отбелязване на празници, уъркшопи, организиране на ателиета и т.н.
Срок: м. ноември 2020г.
- Планиране на конкретни дейности за реализиране на партньорство с родители – провеждане на тематични срещи, организиране на работилници за родители и др.
Срок: м. ноември 2020г.

Дейности за интервенция

- Дейностите по интервенция на ниво институция се включват в Годишния план за дейността на училището.

Срок: Първи педагогически съвет за годината.

- Създаване/актуализиране на процедури за действие при инциденти, работа по случай, включително насочване към услуги.

Срок: до края на ноември 2020г., месец февруари 2021г.

- Въвеждане на Дневник за случаи на насилие и тормоз.
  - Дневникът има за цел да подпомогне анализа и планирането на цялостната политика за превенция и интервенция на насилието и тормоза в училище.
  - В дневника се документират ситуациите, съответстващи на второ и трето ниво от Класификацията на нивата и формите на тормоз и предприемане на съответните действия, които изискват намесата на Координационния съвет.
  - Всяка описана в дневника ситуация, съдържа следната информация: дата; група/клас, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действия (намеса, превенция), подпис на служителя.
  - Координационният екип извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. От анализа се дава становище за индивидуална работа по случай с ученик, който се намира в ситуация на риск по ЗЗД и ЗПУО, предлага мерки и конкретни интервенции.
  - Координационният съвет дава становище и насочва ученика към допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете в риск.
  - Дневникът за описване на ситуации на тормоз и съответстващата документация по случаите се съхранява при психолога или, по изключение, при друг член на координационния съвет, определен от директора.
- Дневникът се въвежда в началото на всяка учебна година

Срок: целогодишен

Срок: 15.09.2020 г.

6. Изготвяне на годишен отчетен доклад на Координационния съвет и препоръки за създаване на по-сигурна образователна среда до директора на училището.

Срок: м. юни 2021 г.

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СТРОИТЕЛСТВО,
АРХИТЕКТУРА И ГЕОДЕЗИЯ "ПЕНЬО ПЕНЕВ" - РУСЕ
бул. Цар Освободител № 105-А, телефон: 082/834841, 835860, 835065,
факс: 082/835860, e-mail: tis@abv.bg

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

УТВЪРДИЛ:

/инж. КАМЕЛИЯ ДЕНЧЕВА/
Директор на ПГСАГ "Пеньо Пенев" – Русе

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА РЕГИСТРИРАНЕ СИТУАЦИИ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ В ПГСАГ „Пеньо Пенев“ - гр.Русе

Процедурите са създадени във връзка с „МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ПГСАГ „Пеньо Пенев“ - гр.Русе, разработен, съгласно Заповед № РД09-5906/28.12.2017 г. на Министъра на образованието и науката.

Настоящите правила имат за цел прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на насилието и тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

I. Задължения на персонала

1. Училищен координационен съвет

- Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на ниво училище.
- Обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни ценности, правила и последици.
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаите на тормоз.
- Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата.
- Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по темата за насилието.

2. Педагогически съветник

- Член е на Координационния съвет за противодействие на тормоза в училище;
- Съдейства на класните ръководители при извършване на оценката на тормоза в училище;
- Отговаря за воденето и съхранението на Дневника за регистриране на случаите на тормоз и съпътстващата документация;
- Участва в екипите за работа по случай и разработва програми за работа с деца в риск.
- Повишава квалификацията си за работа с програми за превенция и справяне с насилието и тормоза.

3. Класни ръководители

- В началото на годината провеждат занятия в часа на класа, посветени на тормоза и насилието.
- С помощта на учениците приемат ценности, правила и последици при прояви на насилие.
- Постерите с приетите ценности, правила и последици се поставят на видно място в класната стая.
- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз.
- Реагират при всеки опит за насилие над ученик в клас, съгласно утвърдените процедури и приетите правила и последици.
- За всеки инцидент или проява на насилие попълват бланка (Информация за случай на тормоз – Приложение №1), която предават на педагогическия съветник.
- Участват в работата на екипа, сформиран по конкретен случай на ученик от класа им.
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза, като могат да привличат различни специалисти, напр. от отдел „Закрила на детето“, МКБППМН и др.
  - Информират учениците за Националната телефонна линия за деца 116 111.
  - Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури.
  - Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.
  - Повишават квалификацията си за работа с програми за превенция и справяне с насилието и тормоза.
  - Провеждат тематични родителски срещи.
  - Партнират си с родителите за съдействие по превенция и интервенция на насилието и тормоза.

4. Учители, които не са класни ръководители

- Включват темата за насилието в учебни единици, при които това е възможно.
- Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ.
- Познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз над ученици.
- Познават правилата и последствията на класа, прилагат ги и изискват от учениците да ги прилагат.
- Повишават квалификацията си за работа с програми за превенция и справяне с насилието и тормоза.

5. Дежурни учители

- Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство, следейки рисковите зони, в които е възможна появата на насилие и тормоз.
- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на насилие по време на дежурството им.
- Оказват съдействие на колеги при установени от тях нарушения на ученици и докладват на училищното ръководство.

6. Непедагогически персонал

- Полагат грижи за предотвратяване на насилнически действия, на които станат свидетели.
- Познават основните принципи на действие и ги прилагат – правила, последствия, протокол за реагиране на насилие.
- Не допускат прояви на насилие и съобщават за тях на класен ръководител, заместник-директор, директор.

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СТРОИТЕЛСТВО,
АРХИТЕКТУРА И ГЕОДЕЗИЯ "ПЕНЬО ПЕНЕВ" - РУСЕ
бул. Цар Освободител № 105-А, телефон: 082/834841, 835860, 835065,
факс: 082/835860, e-mail: tis@abv.bg

УТВЪРДИЛ:

/инж. КАМЕЛИЯ ДЕНЧЕВА/
Директор на ПГСАГ "Пеньо Пенев" – Русе

КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ

<u>НИВО НА ТОРМОЗ</u>	<u>ОТГОВОР НА УЧИЛИЩЕТО</u>	<u>ДОКУМЕНТИРАНЕ</u>	<u>ПРОЦЕДУРИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ</u>
<p><u>ПЪРВО НИВО - НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА:</u></p> <p>Форми на физическо насилие са например: леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост.</p> <p>Форми на психическо насилие са например: омаловажаване, клюкарене, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругане, клеветене, подигравки, унижение, заплахи, нецензурни/неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване от групови или съвместни дейности, фаворизация/предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове.</p> <p>Форми на сексуално насилие са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на</p>	<p>Действията се предприемат от класен ръководител или учител, заедно с родител, като се осъществява педагогическа работа – индивидуално, за група ученици или за целия клас. При наличие на щети от материален характер - те се възстановяват. Ако педагогическата работа не дава резултат и насилственото поведение се повтаря, а последствията са посериозни, то тогава следва да се</p>	<p>Ситуациите от първо ниво не се регистрират в Дневника със случаи, защото са първа проява на насилие и не се тълкува като тормоз.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 2. Класният ръководител / учителят подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. 3. Уведомяване на родител от класния ръководител/учителя. 4. Консултации - предприемане на индивидуални разговори с участниците от класния ръководител/учителя. 5. Мерки и действия от страна на класен ръководител/учител - намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите. 6. Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.

II. Процедура за информиране и съобщаване на случаи.

- Ученик, който е жертва на тормоз, уведомява класния ръководител или учител, който съответно уведомява психолога по утвърдената процедура.
- Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в класа.
- Всеки учител и служител, наблюдавал ситуация на насилие между деца, е длъжен да информира педагогическия съветник, който извършва кризисна интервенция. Сигналят се подава писмено по утвърдена бланка (Информация за случай на тормоз – Приложение №1). При случаи от второ и трето ниво педагогическият съветник сезира УКС.

III. Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците.

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

I. Водене на Дневник за случаи на насилие и тормоз и управление на информацията

- Дневникът има за цел да подпомогне анализа и планирането на цялостната политика за превенция и интервенция на насилието и тормоза в училище.
- В дневника се документират ситуацията, съответстващи на второ и трето ниво от Класификацията на нивата и формите на тормоз и предприемане на съответните действия, които изискват намесата на Координационния съвет.
- Всяка описана в дневника ситуация, съдържа следната информация: дата; група/клас, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действия (намеса, превенция), подпис на служителя.
- Координационният екип извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. От анализа се дава становище за индивидуална работа по случай с ученик, който се намира в ситуация на риск по ЗЗД и ЗПУО, предлага мерки и конкретни интервенции.
- Координационният съвет дава становище и насочва ученика към допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете в риск.
- Дневникът за описване на ситуации на тормоз и съпътстващата документация по случаите се съхранява при психолога или, по изключение, при друг член на координационния съвет, определен от директора.
- Дневникът се въвежда в началото на всяка учебна година

<p>истории и изображения със сексуален подтекст. съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия.</p> <p>Форми на кибернасилие са например: обидни колажи, снимки, видеа, коментари, обаждания и <u>изпращане на обидни съобщения (SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи, др.)</u>, използване на дискриминативни и обидни етикети, използване на език на омраза, кражба на профили.</p>	<p>предприемат действия, предписани за ситуации <u>от второ или трето ниво.</u></p>		
<p><u>ВТОРО НИВО- ПОВТАРЯНЕ НА ЕДНИ И СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ НАСИЛИЕ С ПО- СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ - ТОРМОЗ:</u></p> <p>Форми на физически тормоз са например: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плоене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса.</p> <p>Форми на психически тормоз са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация, подигравки, отправени пред целия клас или група, публично унижение, обиди; интригантстване, разпространяване на</p>	<p>На второ ниво действията се предприемат от класен ръководител/учител заедно с психолог, председател или представител на УКС, задължително участие на родител, като се уведомява директорът. По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция. УКС прави оценка на риска и може да даде становище за инициране на работа по случая.</p>	<p>Ситуацията на тормоз се описва в Дневника със ситуации от свидетеля на случилото се или класния ръководител/учителя.</p> <p>Възстановяване на щети при наличие на такива.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. • Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. • Всеки служител, който е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнал към ОЗД. • Учителят/класният ръководител съобщава на УКС за случая. Прави се оценка на случая и по преценка директора подава

<p>слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване.</p> <p>Форми на сексуален тормоз са например: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози.</p> <p>Форми на кибертормоз са например: непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с влогове, блогове, форуми, социални мрежи, заснемане и разпространение без разрешение, унижителни за детето снимки/видео, кражба на профил и използване език на омраза.</p>	<p>Ако присъствието на родител не е в най добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, трябва да се уведоми директорът, който следва да се обърне към отдела за закрила на детето.</p>		<p>сигнал от името на институцията до ОЗД и/или полицията и се инициира работа по случая.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уведомяване на родител. • Мерки и действия-работа на координационния съвет: анализ на ситуацията от регистъра и предприемане на работа по случая. • Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.
<p>ТРЕТО НИВО - СИСТЕМНА ЗЛОУПОТРЕБА, КАКТО И СИТУАЦИИ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО ЗА КОИТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА:</p> <p>Форми на физически тормоз са например: сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намущкване с остър предмет, провесване от прозорец или високо място, ограничаване на движението, лишаване от храна, излагане на ниски</p>	<p>На трето ниво се уведомява незабавно ОЗД и/или органите на полицията. Действията на ниво институция се предприемат от директора заедно с УКС със задължително участие на родител и компетентни власти, организации и</p>	<p>Ситуациите на тормоз се описват в Дневника със случаи, като по тях се предприема интензивна работа, включваща всички участници; правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се иницират процедури в съответствие със</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 2. Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Незабавно се уведомява директорът и се подава сигнал към ОЗД и/или

<p>или високи температури и заплашване с оръжие.</p> <p>Форми на психически тормоз са например: сплашване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, клетви, които накърняват сериозно достойнството, публично унижение, ограничаване на движението, склоняване за употреба на психоактивни вещества, включване в антисоциални групи и организации, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на банди, последиците от които нараняват други.</p> <p>Форми на сексуален тормоз са например: съблазняване от друго дете, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение.</p> <p>Форми на кибертормоз са например: Повторно действие на непонскано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с влогове, блогове, форуми, социални мрежи, профили и лични данни, заснемане без разрешение, заснемане и разпространение на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки и видео на детска порнография.</p>	<p>услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, ОЗД, полиция и др.).</p> <p>Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира ОЗД, ЦСР и/или полицията.</p> <p>При материална щета се съставя Протокол за възстановяване на щетата.</p>	<p>ЗЗД, Наредбата ПО и ЗПУО.</p>	<p>органите на полицията.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Уведомяване на родител. 4. Консултации - предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5. Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна <u>работа по случая</u>, <u>информирание</u> и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. Ако друга организация или услуга е въввлечена в работата с детето или ученика, институцията установява връзка с тези организации или услуги и синхронизира дейностите. <p>б) Проследяван е изпълнението на предприетите мерки и действия.</p>
--	--	----------------------------------	---

IV. Мерки при кризисни ситуации

1. Комисията заседава най-малко един-два пъти в учебен срок и обсъжда изпълнението на плана, както и резултати от дейността си.
2. При наличие на писмен или устен сигнал, комисията се събира в рамките на 24 часа.
3. При възникване на кризисната ситуация веднага се уведомява Директорът на училището. В рамките на един час се подава сигнал в РУО и Отдел „Закрила на детето” и полицията.
4. При възникване на кризисна ситуация или получен сигнал за ученик, жертва или в риск от насилие от второ и трето ниво, комисията съставя индивидуален план за кризисна интервенция.